

SPRAWOZDANIA

SEMINARE
t. 35 * 2014, nr 2, s. 193-203

UWARUNKOWANIA SPOŁECZNE ŻYCIA W MIEŚCIE POGRANICZA

Seminarium zorganizowane przez Wyższą Szkołę Humanistyczną TWP
w Szczecinie – Katedra Struktur i Procesów Społecznych Instytutu Socjologii
(Szczecin, 16 maja 2013)

16 maja 2013 r. w Wyższej Szkole Humanistycznej TWP w Szczecinie o godz. 10.00 zostało zorganizowane seminarium poświęcone tematowi *Uwarunkowania społeczne życia w mieście pogranicza*. Powitania gości i uroczystego otwarcia dokonał Dziekan WNS dr Waldemar Urbanik. W krótkich słowach scharakteryzował sylwetkę Jubilata prof. zw. dr hab. R. B. Woźniaka, który w tym dniu obchodził 80-lecie urodzin. Następnym mówcą był J.M. Rektor prof. nadzw. dr hab. Jan Nikolajew, który nawiązał do życiorysu Jubilata, po czym odczytał nadesłane gratulacje od m.in. Marszałka Sejmiku Wojewódzkiego, Prezydenta Miasta Szczecin oraz innych przedstawicieli życia publicznego.

Panel I rozpoczęło wystąpienie moderatora, tej części seminarium, prof. zw. dra hab. Tadeusza Białeckiego *Rozwój demograficzny Szczecina w latach 1945-2010*. Na wstępie Prelegent nawiązał m.in. do wysiedlenia po wojnie ludności niemieckiej i polskiego osadnictwa oraz wysokiej demografii miasta tuż po wyzwoleniu, które mogło w tym względzie konkurować tylko z Wrocławiem. Według niego, miasto Szczecin, wraz z jego specyfiką, można byłoby porównać w Europie tylko do rozwijającego się szybko Berlina. Prelegent zaznaczył również, że w pierwszych dniach po II wojnie światowej władze polskie opuszczały miasto trzykrotnie (26 kwietnia 1945 r. armia radziecka wyzwoliła miasto, 5 lipca 1945 r. przekazano Szczecin Polsce, a 2 sierpnia 1945 r. miała miejsce Konferencja w Poczdamie). Według T. Białeckiego fenomenem socjologicznym było zakończone w latach 60-tych integrowanie się prężnego i dynamicznego społeczeństwa, w którym przeważały osoby w wieku produkcyjnym – 71% mieszkańców. Powyżej 60. roku życia było zaledwie 4% społeczeństwa.

Po swoim przedstawieniu tematu moderator I panelu seminarium poprosił o zabranie głosu Jubilata, który skupiając się w swoim wystąpieniu na *Wymiarach bezpieczeństwa społecznego w mieście portowym* zwrócił uwagę na to, iż ukształtowanie osobowości człowieka u podstaw jego rozwoju rzutuje później pewnymi konsekwencjami (m.in. w jego postawie i działaniu) na całe jego życie. W swoich wieloletnich badaniach Jubilat uwypuklał, iż za życie obywateli odpowiedzialność ponoszą władze centralne i lokalne, a także organizacje pozarządowe, formacje wojsko-policyjne oraz instytucje edukacyjne. Bezpieczeństwo według niego, to priorytet XXI wieku i oznacza stan, który warunkuje szczęście i byt człowieka. Jak zauważył, przestrzeń i urbanistyka decyduje o typach bezpieczeństwa, zaś zagrożenia wykazują długoterminowy charakter. Kończąc swoje wystąpienie, Jubilat zwrócił uwagę, iż niebezpieczeństwo z dużych aglomeracji przenosi się do małych społeczeństw.

Następnie głos zabrał dr hab. Marek Gorzko prof. US nt. *Jakie dziedzictwo powinno być kultywowane w Szczecinie? Stanowiska przedstawicieli elit kulturalnych miasta*. Na wstępie swojego wykładu zaznaczył, że przeprowadził badania jakościowe i ilościowe, w tym 60 wywiadów m.in. z dyrektorami placówek oświatowych, publicystami, naukowcami, urzędnikami, duchownymi, politykami, artystami, przewodniczącymi związków zawodowych. Według Prelegenta, elity kulturalne miasta nie mają jasności co do odpowiedzi na postawione pytanie. Odnosząc się do swoich badań z roku 2009, M. Gorzko zauważył brak tożsamości Szczecina. Według rozmówców,

Szczecin charakteryzuje się wielokulturowością, dlatego też uważają oni, że to, co polskie należy kontynuować, a to, co niemieckie szanować.

Jako ostatni w pierwszej części zabrał głos dr Maciej Kowalewski adiunkt US, pokazując symbole miast portowych na przykładzie Hamburga. Podczas swojej prezentacji starał się polemizować z obowiązującym wśród mieszkańców miast portowych mitem, że ich aglomeracja miejska jest „oknem na świat”. Prelegent uzmysłowił wszystkim zebranym, że praca marynarzy traktowana jest bardziej jako przygoda niż zawód, dlatego też wokół tego zawodu miasto buduje odpowiedni autorytet, nadając miastu portowemu charakterystyczne oblicze poprzez m.in. ekspozycje morskie sytuowane w różnych częściach aglomeracji miejskiej.

Po krótkiej przerwie rozpoczął się II panel seminarium, którego moderatorem został ks. dr Mark Woś, adiunkt WSH TWP w Szczecinie. Jako pierwszy głos zabrał dr Roman Lewandowski nt. *Rynek pracy w mieście pogranicza jako przedmiot badań socjologicznych*. Na wstępie Prelegent scharakteryzował pojęcie „pogranicza” jako „ciągłość przestrzeni i zmiany społecznej, obraz złożonego i wielokulturowego *modus vivendi*”. R. Lewandowski zauważył, że nie ma drugiego miasta w Polsce przy granicy zachodniej o takiej strukturze. Zwrócił uwagę na to, że Szczecin jest członkiem Euroregionu Pomerania i należy do obszaru metropolitalnego oraz transgranicznego. Z danych Powiatowego Urzędu Pracy wynika, że jest 3. miastem metropolitalnym w Polsce o tak dużej stopie bezrobocia, dlatego też jest to stan niepokojący – duża ilość mieszkańców Szczecina wyjeżdża do pracy do Niemiec.

Następnie głos zabrała dr Elżbieta Kacprzak adiunkt WSH TWP w Szczecinie nt. *Społeczne aspekty funkcjonowania systemu ochrony zdrowia*. Na przykładzie dwóch modeli opieki zdrowotnej – bismarksowskiego i narodowego – E. Kacprzak porównała podział środków na leczenie pacjentów i udział pacjenta w kosztach leczenia. Zwróciła również uwagę, że potencjał zdrowotny u Polaków ulega zmianie. Rosną wydatki na opiekę. Wadliwy jest rozdział środków pomiędzy szpitalem a opieką ambulatoryjną, z drugiej zaś strony zauważalne jest marnotrawienie środków. Na koniec Prelegentka, dokonując analizy systemu zdrowia pod względem m.in. socjologicznym i ekonomicznym, zwróciła uwagę na turystykę zdrowotną – chirurgię plastyczną, stomatologię oraz chirurgię kosmetyczną.

W dalszej części II panelu głos zabrał dr Jacek Wiśniewski, omawiając *Problemy informacji publicznej w mieście* (omówienie stanu mediów uczestniczących w wymianie poglądów w Szczecinie). J. Wiśniewski w swoim wystąpieniu scharakteryzował rynek prasowy Szczecina zgodnie ze stanem z 2010 roku, zwracając uwagę na 10 czasopism o zasięgu ogólnopolskim, 18 tytułów – w tym 3 dzienniki i 15 czasopism – o zasięgu lokalnym, 21 czasopism, które rozdawane są bezpłatnie. TV działająca w mieście, w maju 2013 r. miała 5,9 % oglądalności. W 2010 roku, jak zauważył J. Wiśniewski, działało 20 stacji radiowych polskojęzycznych, zaś w chwili obecnej jest ich 17, w tym 4 stacje lokalne. Prasa internetowa w roku 2010 posiadała 18 tytułów.

Jako ostatni wystąpili dr Kalina Kukięło-Rogozińska z tematem *Miasto - ludzie - emocje*, która przybliżyła swój teren badań na podstawie analizy anonsów z rubryki „Podaj dalej” w Dzienniku „Metro”, oraz mgr Robert Bartłomiejski z tematem *Problemy ekologii w mieście metropolitalnym*, który zaakcentował w wynikach swoich badań rosnącą świadomość mieszkańców Szczecina w tym obszarze. Na zakończenie II panelu o zabranie głosu został poproszony nestor szczecińskiej socjologii prof. zw. dr hab. R. B. Woźniak, który podziękował prelegentom za w pełni merytoryczne wystąpienia, oparte o badania i stwierdził, że rozwój miasta Szczecina musi być oparty na badaniach naukowych.

Seminarium zakończyło wystąpienie Dziekana WSH TWP w Szczecinie dr. Waldemara Urbanika podsumowujące charakter wydarzenia. Warto podkreślić, że temat seminarium spotkał się z zainteresowaniem środowiska lokalnego, czego wyrazem było liczne przybycie gości z US i innych uczelni w Szczecinie.

ks. Marek Woś SDB
adiunkt WSH TWP w Szczecinie